

ZŠ JOSEFA RESSLA PARDUBICE

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.2939

Název projektu: Investice do vzdělání - příslib do budoucnosti

Číslo přílohy: VY_12_INOVACE_VL 4/6 Mt

Autor	Mgr. Radek Machatý
Datum vytvoření/ověření vzdělávacího materiálu	15. 4. 2012/ 17. 4. 2012
Ročník	4. ročník
Vzdělávací oblast/vzdělávací obor	Člověk a jeho svět - vlastivěda
Tematický okruh/téma	Cestujeme po České republice – Plzeňský kraj
Metodický list/anotace	Žák poznává Plzeňský kraj – historii, současnost, pracuje s textem, seznamuje se s kulturou, přírodními oblastmi, zemědělstvím a průmyslem, pracuje s mapou, vyhledává informace v médiích a odborné literatuře, seznamuje se s regionálními pověstmi a charakteristickými zvyky, pracuje samostatně.

Krajské město _____

Okresy v kraji:

Významná města a obce kraje:

Přírodní oblasti (Národní park, Chráněná krajinná oblast, Přírodní rezervace):

Hory, pohoří a hornatiny:

Vodstvo (řeky, jezera, rybníky, vodní nádrže):

Zajímavé kulturní, technické a přírodní památky:

Významné hrady a zámky:

1. Přečti si pozorně následující text a odpověz na otázky. Modře zakroužkuj přídavná jména v prvních dvou odstavcích:

Na hranici České republiky, Bavorska (Německa) a Rakouska se nachází „zelená střecha Evropy“. Je totiž největším zalesněným územím ve střední Evropě! Jak se tato oblast, která je z části národním parkem (největším v ČR) a z části chráněnou krajinnou oblastí nazývá?

Turisty i cykloturisty vyhledávaná oblast je zvířecím i rostlinným rájem. V této krásné krajině se pohybovali medvědi, vlci, divoké kočky a rysy, které se naštěstí podařilo znovu do volné přírody v roce 1970 dostat. Při tichém pohybu zahlédneme i vzácného tetřeva hlušce. Horské bystřiny tříštící se o kameny, husté zelené lesy, vodopády a ledovcová jezera, neprostupná rašeliniště, ukrytá ranní mlhou a historické památky zobrazující nelehký život lidí v tomto kraji. To je Šumava.

Navštívit tu můžeme městečka s tradicí **hornickou** (Hartmanice, Kašperské hory), **sklářskou** (Annín, Lenora) nebo **dřevařskou** (Volary, Sušice – výroba sirek Solo). Vypovídají o těžké práci místních dělníků a ukazují postupy výroby či těžby. Bývalo tu až 160 skláren, ale naštěstí nezanikly všechny. Mnoho obcí zaniklo násilně po roce 1945, kdy byli němečtí obyvatelé odsunuti do Německa, a obce v blízkosti hranic vysídleny kvůli možnému kontaktu se západní Evropou. Občas objevíme i historické hrady a zříceniny. Mezi nejznámější patří hrad

Kašperk, kde se natáčela pohádka Anděl Páně nebo největší hrad (dnes spíše zřícenina) Rabí.

Zajímavostí jsou místní rašeliniště (močál, slat'). Jedná se o různě velká území s porostem rašeliničku, jehož kořeny dosahují hloubky několika metrů. Člověk, který zapadne do bažiny, má velmi malou šanci, že se z ní dostane, protože bahno ho vtahuje stále hlouběji. Na Šumavě působili tzv. „převaděči“ – lidé, kteří ve slatích znali pevné chodníčky. Ti potom převáděli lidi za hranice, nebo tudy pašovali zboží. Mezi nejznámější patří Chalupská slat' a Jezerní slat'. Dnes se bát nemusíme, protože přes rašeliniště vedou bezpečné dřevěné chodníky. V zimě tu teplota klesá hluboko k – 40° stupňům Celsia.

Na krajinu je nejlepší výhled z některého z vrcholů pohoří. Nejvyšším je Velký Javor (na německé straně), v Čechách Plechý (_____ m), ale krásné jsou i ty další – Boubín, Poledník, Sokol nebo oba Roklany.

Celý Plzeňský kraj je pokrytý více než 4000 km turistických značených cest. Mnoho z nich je vyznačeno právě na Šumavě. Nejlepší poznání je osobní, takže raďte vyrazit na báječný výlet!

- **Které zvíře se podařilo navrátit do šumavské přírody?**

- **Který hrad můžeme v oblasti navštívit?**

- **Co je ve slatích nebezpečné?**

- **Jak se Šumavě říká pro její hluboké lesy?**

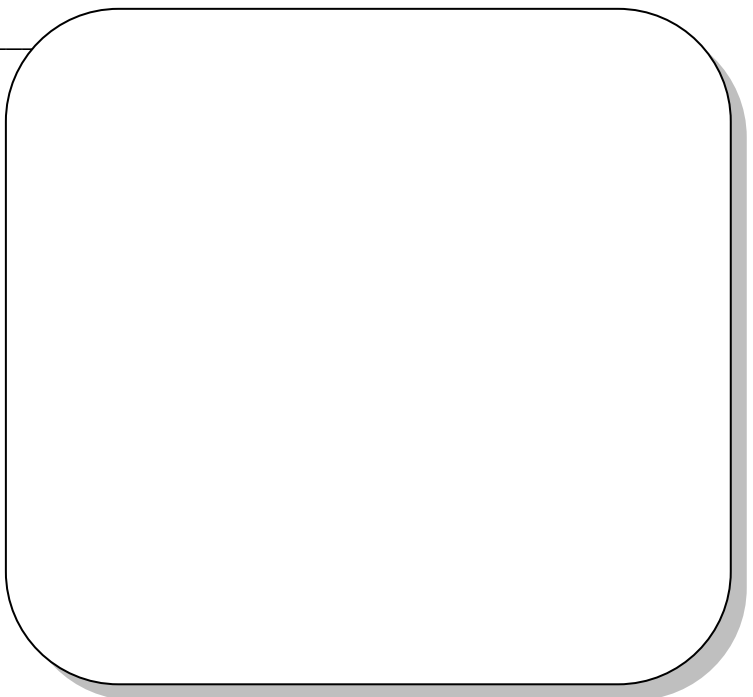
- **Která pracovní odvětví byla nejčastěji zastoupena?**

- **Jak se nazývá nejvyšší hora Šumavy?**

- **Která zvířata se dříve v pohoří vyskytovala?**

- **Jak se říkalo lidem, kteří znali bezpečné cesty rašeliništi?**

- **Najdi informace o životě rysa ostrovida. Pokus se ho nakreslit:**

2. Pospojuj správně a barevně pojmy:

Chodsko	vodní hrad
Úterý	Domažlice
Švihov	vzniká soutokem čtyř řek
Klatovy	největší vodní plocha na území kraje
Vydra	malebné městečko vyhledávané filmaři
Hracholusky	podzemní katakomby s mumiiemi
Jan Sladký Kozina	horská bystřina na Šumavě
Berounka	vůdce Chodského povstání popravený v Plzni

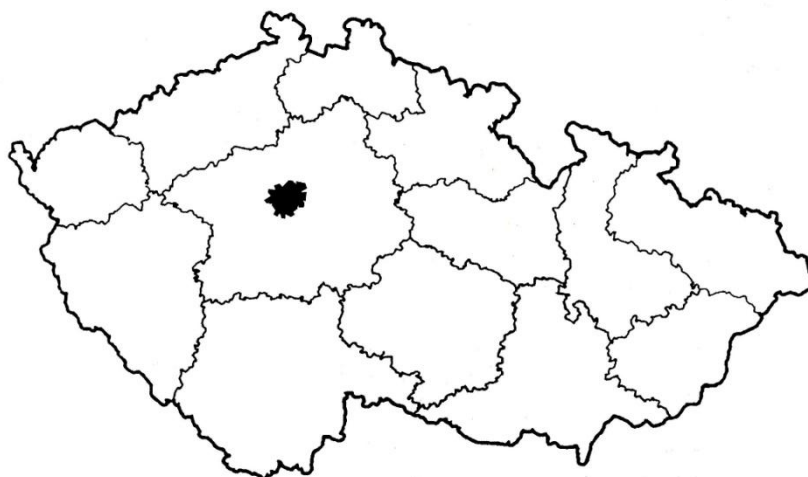
3. Vyhledej v přesmyčkách místní názvy Plzeňského kraje:

TOLKAYV, CHO VAT, KUMOPEN, ŽLIAMCEDO, SŠCUEI, VILDAK ORSHKÁ,
REBUOKNA

4. Zajímavost z historie kraje. Škrtni nevhodné výrazy ve větách:

V okolí Domažlic a Tachova leží při česko–německé hranici *oblast – rozloha* zvaná Chodsko. Chodové bývali poddanými panovníka, o jejichž původu se *vedou – rozbíhají* spory. Měli za úkol *chránit – ničit* cestující v pohraničí, především v lesích. *Vytvářeli – Sestavovali* různé pasti na hranicích. Tím, že museli po *polích – hranicích* chodit, začalo se jim *povídat - říkat* Chodové. Za to, že pomáhali chránit zemi, měli Chodové určité *nevýhody – výhody*. Nemuseli robotovat, mohli se *přesouvat – stěhovat* a v lesích *kácet – lomit* dřevo, chytat zvěř a *právo – možnost* vařit pivo. První práva jim dal již Jan Lucemburský a ostatní panovníci je *zakazovali – potvrzovali*. V Chodských vesnicích se dodnes udržují *zvuky -zvyky* i tradice, chodí se v krojích a hovoří se zde typickým chodským nářečím.

- **Vyznač Chodsko na mapě**

5. Úkol pro zvědavé žáky:

Černé a Čertovo jezero jsou dvě ledovcová jezera nedaleko Železné Rudy. Obě dvě vypadají jako z pohádky, protože je obklopují husté lesy a v každou denní dobu vypadá jejich voda jinak. Prohlédni si některé obrázky z fotogalerie na uvedených webových stránkách a napiš do sloupečků základní údaje o každém z jezer. V jezeru Lochnes byla známá příšera. Objevíš nějaké historky o příšerách u těchto jezer? Pokud ne, pokus se nějakou strašidelnou historku vymyslet sám(a). Adresy jsou <http://www.zeleznaruda.info/jezera.php> a www.sumavanet.cz nebo www.npsumava.cz .

✓ Černé jezero

✓ Čertovo jezero

Moje příšerná historka o příšerě z jezera:

Použitý obrazový materiál:

Obrázek dostupný jako volné dílo na www:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Plzen_Region_CoA_CZ.svg

Obrázek dostupný jako volné dílo na www:

<http://www.zcm.cz/?page=archiv-vystavy>

LANDGRAD Bernard [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupný pod licencí Creative Commons na www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lynx_lynx_poing.jpg.

AKTRON. [online] 2006-08-14. [cit. 2012-04-15]. Dostupný pod licencí Creative Commons na www:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Borov%C3%A1_Lada,_Chalupsk%C3%A1_sla%C5%A5,_jez%C3%ADrko.JPG

VTIPÁLEK. [online] 2009-07-23 [cit. 2012-04-15]. Dostupný pod licencí Creative Commons na www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:%C5%A0umava.jpg>

HAUNER Adam [online]. 2008-09-09 [cit. 2012-04-15]. Dostupný pod licencí Creative Commons na www:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hrad_Ka%C5%A1perk_se_stromy.jpg

Plzeňský kraj - metodika a řešení:

Úvodní tabulka:

Krajské město - Plzeň

Okresy v kraji – Domažlice, Klatovy, Plzeň – jih, Plzeň – sever, Rokycany, Tachov

Významná města – Horšovský Týn, Bor, Planá, Konstantinovy Lázně, Dobřany, Nýřany, Přeštice, Stříbro

Přírodní oblasti – NP Šumava, CHKO Šumava, CHKO Český les, Modravské slatě, Čerchovské hvozdy, Bílá strž

Vodstvo – řeky Berounka, Mže, Radbúza, Úhlava, Úslava, Pivoňka, Křemelná, Otava, Vydra, Střela, Klabava, v. n. Nýrsko, Hracholusky, České údolí, Kovčinský rybník, přehrada Lučina, rybník Regent, Černé a Čertovo ledovcové jezero

Zajímavé památky – hrady Domažlice, Kašperk, Klenová, Lštěň, Ronšperk, Rabí, Švihov – vodní hrad, Velhartice, zříceniny Gutštejn, Krašov, Skála, Rýzmbek, Přimda, Krasíkov, zámky Bezručice, Bor, Horšovský Týn, Kozel, Manětín, Tachov, Zbiroh, čeňkova pila, hamry Městiště a Dobřív, Zruč – Senec muzeum letecké a vojenské techniky, druhá největší synagoga v Evropě, rotunda Starý Plzenec, pivovar Plzeň

1. Přečti si pozorně následující text a odpověz na otázky. Modře zakroužkuj přídavná jména v prvních dvou odstavcích:

Na hranici České republiky, Bavorska (Německa) a Rakouska se nachází „zelená střecha Evropy“. Je totiž největším zalesněným územím ve střední Evropě! Jak se tato oblast, která je z části národním parkem (největším v ČR) a z části chráněnou krajinnou oblastí nazývá?

ŠUMAVA

Turisty i cykloturisty vyhledávaná oblast je zvířecím i rostlinným rájem. V této krásné krajině se pohybovali medvědi, vlci, divoké kočky a ryši, které se naštěstí podařilo znovu do volné přírody v roce 1970 dostat. Při tichém pohybu zahlédneme i vzácného tetřeva hlušce. Horské bystřiny třítící se o kameny, husté zelené lesy, vodopády a ledovcová jezera, neprůstupná rašeliniště, ukrytá ranní mlhou a historické památky zobrazující nelehký život lidí v tomto kraji. To je Šumava.

Navštívit tu můžeme městečka s tradicí hornickou (Hartmanice, Kašperské hory), sklářskou (Annín, Lenora) nebo dřevařskou (Volary, Sušice – výroba sirek Solo). Vypovídají o těžké práci místních dělníků a ukazují postupy výroby či těžby. Bývalo tu až 160 skláren, ale naštěstí nezanikly všechny. Mnoho obcí zaniklo násilně po roce 1945, kdy byli němečtí obyvatelé odsunuti do Německa, a obce v blízkosti hranic vysídleny kvůli možnému kontaktu se západní Evropou. Občas objevíme i historické hrady a zříceniny. Mezi nejznámější patří hrad Kašperk, kde se natáčela pohádka Anděl Páně nebo největší hrad (dnes spíše zřícenina) Rabí.

Zajímavostí jsou místní rašeliniště (močál, slat'). Jedná se o různě velká území s porostem rašeliníku, jehož kořeny dosahují hloubky několika metrů. Člověk, který zapadne do bažiny, má velmi malou šanci, že se z ní dostane, protože bahno ho vtahuje stále hlouběji. Na Šumavě působili tzv. „převaděči“ – lidé, kteří ve slatích znali pevné chodníčky. Ti potom převáděli lidi za hranice, nebo tudy pašovali zboží. Mezi nejznámější patří Chalupská slat' a Jezerní

slat'. Dnes se bát nemusíme, protože přes rašeliniště vedou bezpečné dřevěné chodníky. V zimě tu teplota klesá hluboko k -40° stupňům Celsia.

Na krajinu je nejlepší výhled z některého z vrcholů pohoří. Nejvyšším je Velký Javor (na německé straně), v Čechách Plechý (1378 m), ale krásné jsou i ty další – Boubín, Poledník, Sokol nebo oba Roklany.

Celý Plzeňský kraj je pokrytý více než 4000 km turistických značených cest. Mnoho z nich je vyznačeno právě na Šumavě. Nejlepší poznání je osobní, takže račte vyrazit na báječný výlet!

2. Pospojuj správně a barevně pojmy:

Chodsko	Domažlice
Úterý	malebné městečko vyhledávané filmaři
Švihov	vodní hrad
Klatovy	podzemní katakomby s mumii
Vydra	horská bystřina na Šumavě
Hracholusky	největší vodní plocha na území kraje
Jan Sladký Kozina	vůdce Chodského povstání popravený v Plzni
Berounka	vzniká soutokem čtyř řek

3. Vyhledej v přesmyčkách místní názvy Plzeňského kraje – Klatovy, Tachov, Nepomuk, Domažlice, Sušice, Horská Kvilda, Berounka

4. Zajímavost z historie kraje. Škrtni nevhodné výrazy ve větách:

V okolí Domažlic a Tachova leží při česko–německé hranici *oblast* zvaná Chodsko. Chodové bývali poddanými panovníka, o jejichž původu se *vedou* spory. Měli za úkol *chránit* cestující v pohraničí, především v lesích. *Vytvářeli* různé pasti na hranicích. Tím, že museli po *hranicích* chodit, začalo se jim povídat říkat Chodové. Za to, že pomáhali chránit zemi, měli Chodové určité *výhody*. Nemuseli robotovat, mohli se *stěhovat* a v lesích *kácet* dřevo, chytat zvěř a *právo* vařit pivo. První práva jim dal již Jan Lucemburský a ostatní panovníci je *potvrzovali*. V Chodských vesnicích se dodnes udržují *zvyky* i tradice, chodí se v krojích a hovoří se zde typickým chodským nářečím.

5. Úkol pro zvědavé žáky:

Černé jezero

Největší jezero. Nadmořská výška 1008 m, plocha 18,4 ha, největší hloubka 39,8 m, zadržuje 2 878 000 m³ vody.

Čertovo jezero

Druhé největší jezero. Nadmořská výška 1030 m, rozloha 10,34 ha, největší hloubka 36,7 m, zadržuje 1 852 000 m³ vody.